

ARTURS RAILA

Primitīvās debesis

Komentārs darbam ar tādu pašu nosaukumu (2002), kas sastāv no digitāli apstrādātām vizuālām rekonstrukcijām. Tās atveido divainas parādības debesis virs Lietuvas pilsētas Telsiai, ko mākslinieks novērojis 1980. gadā. Viņš raksta:

"Telšu pilsētā Lietuvas rietumdaļā es reiz novēroju rozīgus gaismas plankumus, kas traucās pa debesīm. To ātrums un trajektorijas lika domāt par kustības likumiem, kas nav no šīs pasaules. Tas notika 1980. gada vēlā rudenī, kad tikko sākās ziema.

Pirmoreiz, kad tas notika, es biju tikko izgājis no mājas, kur irēju istabu. Pēkšņi nejausi ieraudzīju kaut ko intensīvi spožu tumšajās rudens debesis, kas citādi bija tikai monotonu zvaigžņu izraibinātas. Es iedomājos, ka tie varētu būt putni, kas atstāro nelielās pilsētiņas gaismas. Bet šie gaismas punkti kustējās ļoti ātri, cits pēc cita pilnīgā klusumā, veidojot perfekti regulāru, ģeometrisku viļņveida kustību. Tos nevar saukt par objektiem, jo tiem nebija apjoma un saredzamas kontūras. Tie bija skaidri, rozīgi gaismas punkti, kuru intensitāte pieauga, tuvojoties centram. Katrs punkts spēcīgi vibrēja savā atsevišķajā, ģeometriskajā trajektorijā. Es tur stāvēju, apstulbis no brīnumiem, un skatījos, kā tie izzūd tālumā. Es tos nesaskaitīju, bet viļņveida kustības garums liecināja, ka tie bija skaitā pieci, seši vai septiņi.

Pēc tam es vienmēr skatījos debesis, staigājot naktīs pa mazpilsētu ielām. Otro reizi redzēju spietu no gaišiem punktiem. Tas pagāja garām ļoti lielā augstumā, un to veidoja milzums spīdošu punktu, kas visi kustējās ģeometriskās trajektorijās. No spīdētā visos virzienos tika izsviesti atsevišķi punkti, bet tas neiepaidoja spīdētā ovālo formu un skaidro kontūru.

Trešo reizi es redzēju četrus gaismas plankumus tieši virs manis – ļoti zemu. Izskatījās, ka tie dzenas cits citam pakā, sacenšoties taisnos virzienos un veicot pagriezienus leņķī, it kā tie būtu ģeometriski saistīti. Tad tie izkusa un pazuda tukšajā izplatījumā.

Ceturtais gadījums bija īpašs vienā aspektā. Kad es atkal ieraudzīju kustīgo gaismas spietu, spēju formulēt kaut ko līdzīgu domai vai jautājumam: vai tas, ko es redzu, tiešām ir tas, ko redzu? Bet tad spīdētā apstājās. Gaismu kustība spīdētā iekšienē turpinājās, bet plankumi vairs neatdalījās no spīdētā dažādos virzienos. Tā vietā tie sāka pamest ovālo formu pa pāriem. Kustoties regulāri vienā virzienā, šie pāri transformēja spīdētā ģeometriski noteiktā viļņveida kustībā.

Piekto reizi es redzēju vienu rozīgu gaismas punktu kustoties pa debesīm ļoti augstu virs horizonta pa neregulāru leņķveida trajektoriju. Es to norādīju draugam, kurš gāja kopā ar mani, bet viņš nepaguva tik ātri aptvert debesu labo pusi. Tā es zaudēju iespēju iegūt neatkarīgu liecinieku saviem redzējumiem.

Pagāja daudzi gadi, iekams apstākļi ļāva dokumentēt šīs parādības. 2002. gadā es atkal apmeklēju tieši tās pašas vietas Telsos. Es uzstādīju videokameru tādā veidā, lai tā ietvertu pēc iespējas vairāk vēlā rudens debesu. Ilgstoša un darbietilpīga procesa rezultātā es papildināju videoierakstu ar daudzslāņainu, animētu debesu parādību rekonstrukciju. Rekonstrukcija tika veikta ar 3D datorprogrammas palīdzību."

ARTURAS RAILA

Primitive Sky

An account of the work with the same name (2002), which consists of digitally engineered visual reconstructions of strange celestial phenomena over the Lithuanian town of Telsiai, observed by the artist in the autumn of 1980. The artist writes:

In the town of Telsiai in western Lithuania, I once witnessed some pinkish spots of light sweeping over the sky. Their speed and their trajectories suggested laws of movement that do not belong to this world. This was in the late autumn of 1980, as the winter was just beginning.

The first time, I had just stepped out of the house where I was renting a room. By chance, I suddenly noticed something intensely alive on the dark autumn sky, which was otherwise monotonously pierced with stars. I thought it might be birds reflecting the lights from the small town. But these light spots were moving very fast, one after the other in complete silence, and they were describing a perfectly regular and geometrical wave-movement. They could not be called objects, since they had no volume and no discernible outline. They were clear, pinkish spots of light that was more intensive towards the centre. Each of the spots was vibrating strongly in its own, separate, angular trajectory. I stood there, dumbstruck with wonder, and watched them disappear far away. I did not count them, but the length of the wave-movement indicated there were five or six or seven of them.

After this, I always looked up at the sky when I was walking the small-town streets at night. The second time, I saw a swarm of light spots. It passed by at a very high altitude, and it was made up of a multitude of shining spots that were all moving in angular trajectories. Singular spots were being ejected from the swarm in all directions, but this did not affect the oval shape and distinct outline of the swarm.

The third time, I saw four light spots right above me, at a very low altitude. They seemed to be chasing each other, racing in straight lines and making angular turns as if they were being geometrically interlaced. Then they dissolved and disappeared into empty space.

The fourth time was special in one sense. As I spotted the moving light swarm again, I managed to formulate something like a thought or a question: is what I am seeing really what I am seeing? But then the swarm became still. The movement of spots on the inside continued, but the spots were no longer separated from the swarm to gain different directions. Instead, they started to exit the oval shape in pairs. Moving regularly in one direction, these pairs transformed the swarm into a geometrically defined wave-movement.

The fifth time, I saw one pinkish spot of light rushing across the sky very high above the horizon in an irregular angular trajectory. I pointed this out to a friend who was walking with me, but he did not manage to focus fast enough on the right part of the sky. That is how I lost the opportunity to have my experiences corroborated by independent bystanders.

It took many years before the circumstances were right for documenting these phenomena. In 2002 I revisited exactly the same places in Telsiai. I installed my video camera in such a way that it would capture as much of the late autumn sky as possible. In a time-consuming and labour-intensive process, I added a multi-layered animated reconstruction of the celestial phenomena to the video footage. The reconstruction was made in the 3D Softimage programme.